

Den parlamentariska delegationens rekommendationer för att främja försöksverksamhet under nästa regeringsperiod

Vid halvtidsöverläggningarna ställde den nuvarande regeringen som mål att Finland ska bli världens bästa innovations- och försöksmiljö före 2025. Forsknings- och innovationsrådets vision är att Finland är den mest attraktiva och kompetenta försöks- och innovationsmiljön 2030. När det gäller de långsiktiga målen går försök och innovationer hand i hand, och detta syftar även den parlamentariska delegationens rekommendationer till.

Syftet med försöksverksamheten har i enlighet med regeringens strategiska program varit att finna innovativa lösningar för att utveckla samhället och servicen, att främja egen aktivitet och företagsamhet samt att stärka det regionala och lokala beslutsfattandet och samarbetet genom verksamhetssätt som utgår från medborgarna. Regeringsprogrammets spetsprojekt för försökskultur har varit globalt sett unikt och väckt omfattande internationellt intresse.

Arbetet under den gångna regeringsperioden har stärkt försökskulturens roll och försöksverksamhet genomförs aktivt runt om i Finland. När en ny regeringsperiod inleds är det viktigt att säkerställa att försökskulturen och försöksverksamheten lever vidare, att framgångar, lärdomar och resultat tas till vara och att försöken etablerar sig som sätt att bidra till utveckling och förändring.

I en allt mer komplex omvärld hittar man inte lösningar på problem vid sitt skrivbord, och inte heller långsiktig planering kan garantera att en lösning är lyckad. Snabbare och mer demokratisk utvecklingsverksamhet som ger resultat av högre kvalitet är möjlig genom att man testar saker i praktiken och lär sig av detta.

Rekommendationer:

1. Bättre utnyttjande av resultaten

I framtiden ska huvudfokus ligga på effektivare utnyttjande av försök och resultaten av försöken. Försöksverksamhet som har kommit igång bra ska kopplas till ett bredare utvecklingsarbete och till långsiktiga innovationsprocesser. Försök ska utnyttjas effektivare som kunskapsbas för beslutsfattandet. Det bör utvecklas en systematisk modell för utnyttjande av resultaten av försöken och för utredning av försökens genomslag på längre sikt.

2. Olika slags försök

Det är nyttigt att även i fortsättningen genomföra försöksverksamhet på olika nivåer, dock med beaktande av att olika typer av försök har olika behov, mål och utvecklingsområden. Den finländska modellen kombinerar strategiska och forskningsmässiga försök som utgår från regeringens agenda, tematiska försökskluster och småskaliga försök på gräsrotsnivå. Forskningsmässiga och beteendevetenskapliga försök har betydande potential när det gäller att stärka kunskapsbasen för beslutsfattandet och till exempel skapa nya samhällsliga styrmedel. Tematiska försökshelheter är ett nyttigt verktyg till exempel när det gäller att utveckla ett visst tema eller en viss sektor, främja innovationer och identifiera flaskhalsar som orsakas av lagstiftningen. Småskaliga försök på gräsrotsnivå stärker i synnerhet delaktigheten, då medborgare och gemenskaper kan bidra med sitt kunnande för att lösa gemensamma problem.

3. Finansiering

Försöken och den potential som de har förutsätter även i fortsättningen aktivt stöd och finansiering. Av anslagen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och anslagen för organisationers forsknings- och utvecklingsverksamhet samt av eventuella kommande spetsprojekt ska reserveras en viss andel för försök. De nuvarande finansieringsformerna för och forsknings- och utvecklingsverksamhet bör bättre ta hänsyn till olika aspekter som möjliggör försök. Det är skäl att stödja den privata sektorns, stiftelsers och andra finansiärers roll som eventuella finansiärer av och förespråkare för försöksverksamhet. Den roll som social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA) har i att möjliggöra försök anses vara särskilt viktig både med tanke på utveckling av verksamheten och bättre möjligheter till deltagande. Organisationerna inom statsförvaltningen behöver en enhetligare modell för finansiering av försök. Trots att de grundläggande principerna för försökskultur i många avseenden har fått fotfäste i den praktiska verksamheten, är det även fortsättningsvis viktigt att stärka kunnandet och nätverken inom statsrådet.

4. Lärdomar via plattformen Plats för försök

Den digitala plattformen Plats för försök (kokeilunpaikka.fi) ska utnyttjas i allt högre grad för att sprida resultat av småskaliga försök och för att upptäcka och vidareutveckla potentiella innovationer. Detta bidrar till snabba gemensamma lärdomar.

5. Handboken i att bereda försökslagar tas i bruk

Den handbok till stöd för beredning av försökslagar som gavs ut i oktober 2018 ska aktivt användas i situationer där genomförandet av försök förutsätter lagändringar. Myndigheternas verksamhet ska grunda sig på lag och därför behövs det ofta också en särskild lag för genomförande av ett försök. Handboken bland annat belyser genom exempel fall vilken grundlagsutskottets tolkningspraxis är i fråga om försökslagstiftning.

6. Försök som verktyg för reformerande politik

Det är viktigt att försök i framtiden genomförs som verktyg för reformerande politik. Målet är att försöken kopplas till mer omfattande förändringar och utvecklingsprocesser i samhället. Till exempel i reformen av den sociala tryggheten bör man utnyttja försök för att testa hur nya lösningar fungerar och vilka konsekvenser de har. Nya försök rekommenderas kring de teman som lyfts fram i ministeriernas framtidsöversikter, bland annat resurssmarthet, koldioxidsnålhet, marknaden för trafiktjänster och energiteknik, och i ett bredare perspektiv kring utnyttjandet av digitalisering och artificiell intelligens. När försöksverksamhet blir en systematisk del av beslutsfattandeprocessen är det möjligt att flexibelt testa hur en reform fungerar och vilka konsekvenser den har, att lära sig nytt och vid behov rikta om lösningar innan de införs. Detta resulterar i mer innovativa lösningar som är av högre kvalitet och som man vet att fungerar.